

Sygn. akt VIII U 846/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Iwona Jawor –Piszc

Protokolant st. sekretarz sądowy Monika Zięba

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2018 roku w Lublinie

sprawy R. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania R. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 22 lutego 2017 roku znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VIII U 864/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 22 lutego 2017 roku przyznał R. J. prawo do emerytury od 16 lutego 2017 roku odmawiając jednocześnie przyznania emerytury z rekompensatą na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. 2017, poz. 1383, tekst jednolity ze zmianami, zwana dalej ustawą emerytalną). Wyplata świadczenia została zawieszona z uwagi na fakt kontynuowania zatrudnienia przez wnioskodawcę. Z treści decyzji wynika, iż Zakład nie uznał okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 1 czerwca 1984 roku do dnia 14 czerwca 1992 roku w Zakładach (...) S.A. w P. na stanowisku „kierownika zakładu” jako pracy w szczególnych warunkach (k. 16 akt emerytalnych).

R. J. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany oraz przyznania rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu odwołania podnosił, iż będąc zatrudniony na stanowisku kierowniczym w Zakładach (...) S.A. w P. był narażony na działanie m.in. tlenków azotu, amoniaku oraz oparów kwasu azotowego oraz innych środków wykonując swoje obowiązki przy nadzorze prac remontowych na instalacjach produkcyjnych (k. 2 – 5).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, w całości podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (k. 8 – 9).

Strony na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2018 podtrzymały swoje stanowiska procesowe (k. 24 - 26).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje.

R. J., urodzony dnia (...), w dniu 6 lutego 2017 roku złożył wniosek o emeryturę (k. 1 akta ZUS). Ukończył studia wyższe na Politechnice (...).

R. J. w okresie od dnia 2 sierpnia 1974 roku do dnia 1 listopada 1974 roku był stażystą, a po ukończeniu stażu został zatrudniony na stanowisku specjalisty technologa, od dnia 1 stycznia 1979 – kierownik zespołu remontowego, od 1 lipca 1982 roku -kierownika zespołu remontowego zakładu amoniaku zaś w okresie od dnia 1 czerwca 1984 roku do dnia 14 czerwca 1992 roku pełnił obowiązki kierownika zakładu mechanicznego do dnia 14 czerwca 1992 roku, a następnie Prezesa Zarządu w (...) spółki z o.o. w P. (świadcstwo pracy z dnia 19 czerwca 1992 roku – akta osobowe k. 14, pismo z dnia 24 maja 1984 roku – akta osobowe k. 14, zakresy obowiązków i angaże przeszerogowania – akta osobowe, zaświadczenie k. 13 akta ZUS, świadectwo pracy k. 19 akta ZUS). Istotny z uwagi na długość trwania jest okres pracy wnioskodawcy od dnia 1 czerwca 1984 roku do dnia 14 czerwca 1992 roku (8 lat 14 dni), kiedy to wnioskodawca był kierownikiem zakładu mechanicznego, choć okres ten nie stanowi 15 lat. Konieczne zatem byłoby wykazanie kolejnych okresów wnioskodawcy jako pracy w szczególnych warunkach tj. od dnia 2 sierpnia 1974 roku do dnia 31 października 1974 roku kiedy był stażystą, i od dnia 1 listopada 1974 roku do dnia 31 grudnia 1978 roku (4 lata 2 miesiące) kiedy był technologiem od 1 listopada 1979 roku do 31 maja 1984 roku kiedy był kierownikiem zespołu remontowego (4 lata 7 miesięcy).

Zakład mechaniczny zatrudniający wnioskodawcę posiadał uprawnienia do remontu i budowy urządzeń ciśnieniowych oraz składał się z 3 wydziałów: zakładu budowy aparatury chemicznej, wydziału obróbki skrawania, wydziału dźwigów i obrabiarek oraz zespołu antykorozyjnego. Na czele poszczególnych wydziałów stali kierownicy (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26, zeznania świadka W. L. – k. 24 v. - 25).

Zakład mechaniczny, w którym pracował wnioskodawca, zajmował się remontem i budową aparatury chemicznej wykorzystywanej do produkcji oraz remontem instalacji produkcyjnej. Ubezpieczony był przełożonym kierowników w poszczególnych wydziałach, majstrów oraz brygadzystów. Na każdym wydziale znajdowało się około 9 brygad, zaś w skład każdej wchodziło 7-8 osób (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26, zeznania świadka W. L. – k. 24 v. – 25, zeznania świadka J. T. – k. 25 – 25 v.).

Wydział budowy aparatury chemicznej zajmował się budową i remontem aparatury chemicznej oraz remontem instalacji produkcyjnej. W wydziale tym w przeważającej mierze pracowali spawacze oraz ślusarze, którzy przygotowywali prace dla spawaczy. W wydziale znajdowała się hala produkcyjna, na której pracowali ślusarze którzy m.in. walcowali elementy zbiorników. Na hali znajdowały się szlifierki, wiertarki. Na hali pracowali również spawacze (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26, zeznania świadka J. T. – k. 25 – 25 v.).

Poza wykonywaniem prac w warsztacie, pracownicy tego wydziału pracowali również bezpośrednio na instalacjach produkcyjnych przy naprawia poszczególnych aparatów instalacji. Pracownicy usuwali awarie m.in. poprzez wycięcie elementu zbiornika oraz wstawienie nowych elementów. Dana linia produkcyjna na czas usuwania awarii była wyłączana z ruchu. Decyzję o wyłączeniu z ruchu podejmowały służby produkcyjne (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

Podlegli wnioskodawcy kierownicy konkretnych wydziałów organizowali pracę zespołów oraz kontrolowali postęp prac. Ponadto zajmowali się też pracami administracyjnymi, sporządzali karty prac, zamawiali materiały, rozliczali się z magazynem (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26, zeznania świadka W. L. – k. 24 v. – 25, zeznania świadka J. T. – k. 25 – 25 v.).

W wydziale budowy aparatury podległym wnioskodawcy kierownikiem był R. K.. Ponadto w wydziale tym zatrudnionych było 3 majstrów i 9 brygadzystów. Majstrowie nadzorowali prace poszczególnych brygad, zaś brygadziści pracowali wraz z brygadą (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

W wydziale obróbki skrawania również zatrudniony był kierownik, który był podległy służbowo wnioskodawcy. Kierownik ten miał do dyspozycji dwóch majstrów. W wydziale pracowały 4 brygady składające się z 7-8 osób.

Wskazany wydział produkował części zamienne dla całego zakładu, oraz jako wydział pomocniczy elementy do wydziału budowy aparatury. Miał swoją halę produkcyjną na której pracowali tokarze, frezerzy, wytaczarze, szlifierze (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

Zakres obowiązków wnioskodawcy na w/w wydziale sprowadzał się do nadzoru nad realizacją zadań tego wydziału tj. sprawdzania postępu prac co do części zamiennych i przygotowania elementów (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

Mechanicy wykonywali części na podstawie planu produkcji części zamiennych. Plany były przekazywane do zakładu mechanicznego, który przyjmował plany do realizacji z różnych wydziałów. W zakładzie mechanicznym pracowali technolodzy którzy przyjmowali plan, opracowywali go, określali harmonogram produkcji, technologię wykonania produkcji i zamawiali materiały. Technolodzy podlegali pod zastępcę kierownika ds. technologicznych. Plan produkcji części zamiennych był zatwierdzany przez zastępcę kierownika ds. technologicznych, który był podległy służbowo wnioskodawcy. Wnioskodawca kontrolował realizację planu który był zatwierdzany przez jego zastępcę (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

Ubezpieczony w ramach swoich obowiązków kontrolował dokumentacyjnie opracowywaną technologię, która była wykorzystywana w celu wykonania poszczególnych elementów. Po wykonaniu elementu sporządzano dokumentację, którą także skarżący sprawdzał. Powyższe wiązało się z rozliczeniem zużytych materiałów (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

W wydziale remontu dźwigów i obrabiarek również zatrudniony był kierownik oraz dwóch majstrów. Pracownicy zatrudnieni w tym wydziale mieli oddzielną halę produkcyjną. Zatrudnieni ślusarze zajmowali się remontami obrabiarek na wydziale obróbki skrawania oraz remontem obrabiarek na wydziałach produkcyjnych. Pracownicy którzy remontowali dźwigi posiadali uprawnienia dozorowe, zaś pracę wykonywali bezpośrednio na terenie zakładu. Każdy dźwig znajdujący się w zakładzie miał okresowe przeglądy (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

R. J. kontrolował realizację przeglądów dozorowych. Każdy dźwig posiadał harmonogram przeglądów ustalony przez dozór techniczny. Wnioskodawca uczestniczył razem z dozorem technicznym w odbiorze urządzenia dźwigowego (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

Zatrudniony w zakładzie (...) był kierownikiem zespołu antykorozyjnego w którym zatrudniony był majster oraz dwóch brygadzystów w brygadach liczących po 7-8 pracowników. Jedna brygada zajmowała się piaskowaniem, malowaniem i zabezpieczeniem antykorozyjnym, zaś druga naprawą zbiorników plastikowych. Pracownicy w hali produkcyjnej mieli piaskownię, hala była wyposażona do malowania elementów, znajdowała się tam wentylacja, malowanie wykonywane było ręcznie. Zbiorniki plastikowe znajdowały się na wydziale kaprolaktamu. Praca przy naprawie tych zbiorników polegała na szlifowaniu i laminowaniu. Wnioskodawca rozliczał pracowników z wykonania zadań. Awaryjne zgłaszane przez wydział produkcyjny bezpośrednio do wnioskodawcy, który zlecał kierownikowi zespołu antykorozyjnego usunięcie awarii (zeznania wnioskodawcy k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

R. J. miał do dyspozycji biuro, które mieściło się w hali wydziału budowy aparatury. Kierownicy wydziałów mieli swoje pomieszczenia bezpośrednio na swoich halach. Mistrzowie mieli mistrzówki na halach produkcyjnych (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26, zeznania świadka W. L. – k. 24 v. – 25, zeznania świadka J. T. – k. 25 – 25 v.).

Wnioskodawca przeprowadzał rano tzw. „dyspozytorki” dla całego zakładu w której uczestniczyli kierownicy wydziałów. W trakcie ich trwania ustalano realizację zadań, harmonogram prac na następne dni, omawiano trudności i problemy jakie występowały podczas realizacji zadań. Następnie odbywała się „dyspozytorka” głównego inżyniera produkcji w której uczestniczyli wszyscy kierownicy i dyrektorzy wszystkich wydziałów i zakładów pomocniczych, która dotyczyła ogólnej sytuacji produkcyjnej zakładów azotowych, a w trakcie jej trwania każdy kierownik zakładu

(w tym wnioskodawca) referował pracę swojego wydziału. Powyższe czynności trwały około 1 godziny (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

R. J. wykonywał prace biurowe, które polegały na podpisywaniu dokumentów dozoru technicznego, sprawdzaniu dokumentacji, zatwierdzaniu opracowań dla służb ekonomiczno – finansowych (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26, zeznania świadka J. T. – k. 25 – 25 v.).

W Zakładach (...) w P. zatrudnieni byli również pracownicy administracyjno – biurowi, którzy byli odpowiedzialni m.in. za przygotowanie planów płacowych oraz za inne czynności związane z pracą administracyjno – biurową. Wskazani pracownicy przygotowywali dokumenty, które następnie były sprawdzane i zatwierdzane przez wnioskodawcę. Zastępcy ubezpieczonego również przygotowywali dokumenty które podlegały sprawdzeniu przez ubezpieczonego. R. J. nadzorował pracę kierownika zaopatrzenia oraz przygotowywał plan zakupu maszyn i urządzeń do zakładu (zeznania wnioskodawcy – k. 19 – 21 v. oraz 25 v. – 26).

R. J. w zakresie obowiązków miał wskazane m.in. takie czynności, które wykonywał takie jak wykonywanie nadzoru nad opracowywaniem planów działalności zakładu w zakresie zaopatrzenia materiałów technicznych, planu produkcji zakładu, planu remontów: kapitalnych, średnich i bieżących maszyn, urządzeń i obiektów zakładu mechanicznego, planu zakupu maszyn i urządzeń w ramach inwestycji funduszowych, planu potrzeb części zamiennych z importu, planu poprawy warunków bhp i przeciwpożarowych, planu postępu technicznego, przygotowania organizacyjno-technicznego zakładu do wykonania przyjętych zadań, organizowania pracy zakładu w sposób zapewniający właściwe wykorzystanie czasu pracy i środków technicznych przy realizacji zadań, zapewnienia wysokiej jakości produkcji zakładu, okresowej oceny pracy wydziałów i pracowników nadzoru, inicjowania i organizowania doksztalcania i podnoszenia kwalifikacji pracowników, inicjowania i wdrażania postępu technicznego, prowadzenia odpowiedniej polityki płacowej stymulujące. Ponadto wnioskodawca zgodnie ze swoim zakresem obowiązków miał sprawować kontrolę funkcjonalną związaną m.in. z wnioskowaniem przyjęć, zwolnień, przeszerewaniem, awansów, przeniesień i karania podległych pracowników (zakres czynności z dnia 15 kwietnia 1987 roku – akta osobowe k. 14, zakres czynności z dnia 2 stycznia 1989 roku – akta osobowe k. 14).

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie częściowo zeznań wnioskodawcy, zeznań świadków oraz w oparciu o dokumenty powołane jak wyżej.

Sąd obdarzył wiarą zgromadzone w sprawie dowody nieosobowe w postaci dokumentów , zaś w zakresie mocy dowodowej świadectwa pracy w szczególnych warunkach wypowiedział się poniżej. Akta osobowe wnioskodawcy są usystematyzowane, przechowywane przez uprawniony podmiot (pracodawcę), nie noszą śladów podrobienia ani przerobienia. Ich treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron, nie budziły one również wątpliwości Sądu.

Odnosząc się do dowodów osobowych wskazać należy, iż Sąd obdarzył walorem wiarygodności częściowo: zeznania wnioskodawcy, świadków W. L. oraz J. T., uznając za przekonujące w zakresie dotyczącym struktury organizacyjnej Zakładów (...) w P. oraz częściowo w zakresie faktycznie wykonywanych czynności przez R. J.. Natomiast nie uznał za przekonujących twierdzeń wymienionych w zakresie realizacji zakresu obowiązków przez wnioskodawcę i czasu jaki wymieniony poświęcał na prace nie związane z bezpośrednim dozorem pracowników wykonujących pracę na wydziałach w których jako podstawowe wykonywane są prace w szczególnych warunkach .

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż wnioskodawca w Zakładach (...) w P. pełnił funkcję kierowniczą oraz sprawował nadzór nad pracami wydziałów wchodzących w strukturę zakładu pracy. W każdym z nadzorowanych przez skarżącego wydziale zatrudnieni byli kierownicy tych wydziałów, którzy bezpośrednio nadzorowali pracę majstrów oraz brygadzystów.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego w wydziale budowy aparatury podległym wnioskodawcy kierownikiem był R. K.. W wydziale tym zatrudnionych było 3 majstrów i 9 brygadzystów. Majstrowie nadzorowali bezpośrednio prace poszczególnych brygad, zaś brygadziści pracowali wraz z brygadą. W wydziale obróbki skrawania również zatrudniony był kierownik, który był podległy służbowo wnioskodawcy. Kierownik ten miał do dyspozycji dwóch

majstrów, zaś w wydziale pracowały 4 brygady składające się z 7-8 osób. Zakres obowiązków wnioskodawcy na w/w wydziale sprowadzał się do nadzoru nad realizacją zadań tego wydziału tj. sprawdzania postępu prac co do części zamiennych i przygotowania elementów. Ponadto w wydziale remontu dźwigów i obrabiarek również zatrudniony był kierownik oraz dwóch majstrów.

Wnioskodawca niewątpliwie, w pewnym zakresie wykonywał czynności związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym w ramach bezpośredniego nadzoru procesu produkcji. Niemniej jednak nie można uznać, iż czynności te miały charakter stały i stanowiły podstawowy zakres obowiązków R. J. oraz iż był to dozór wykonywany bezpośrednio przez wnioskodawcę. Do wykonywania bowiem czynności w zakresie dozoru wnioskodawca miał podległych sobie kierowników wydziałów, a ci – majstrów i brygadzystów. Zatem R. J. jako kierownikowi zakładu mechanicznego podlegało szereg kolejnych pracowników sprawujących bezpośrednią kontrolę na poszczególnych wydziałach tj. kierownicy tych wydziałów, majstrowie i brygadziści. Wnioskodawca z pewnością uczestniczył przy odbiorze napraw ważniejszych urządzeń, zatwierdzał te naprawy i dopuszczał urządzenia do użytku, jednak nie uczestniczył on jako osoba sprawująca dozór techniczno – inżynieryjny w procesie ich naprawy, czy też w procesie produkcji na danych wydziałach. Zauważyć w tym miejscu należy, iż R. J. miał do dyspozycji biuro, które mieściło się w hali wydziału budowy aparatury, zaś kierownicy wydziałów mieli swoje pomieszczenia bezpośrednio na swoich halach, co wskazuje, iż to właśnie oni sprawowali bezpośredni nadzór nad pracownikami w podległych sobie wydziałach, podobnie jak pracownicy średniego dozoru technicznego – majstrowie, czy w końcu brygadziści.

Bez wątpienia wnioskodawca nie mógł również sprawować bezpośredniego nadzoru nad pracami w wydziałach z uwagi na wykonywanie szeregu innych obowiązków administracyjnych związanych z funkcją kierowniczą. R. J. wykonywał prace biurowe, które polegały na, sprawdzaniu dokumentacji, zatwierdzaniu opracowań dla służb ekonomiczno – finansowych, podpisywaniu dokumentów w zakresie organizacji pracy wydziału. Wprawdzie w Zakładach (...) w P. zatrudnieni byli pracownicy administracyjno-biurowi, którzy byli odpowiedzialni m.in. za przygotowanie planów płacowych oraz za inne czynności związane z pracą administracyjno – biurową. Niemniej jednak wskazani pracownicy jedynie przygotowywali dokumenty od strony technicznej, które następnie były sprawdzane, zatwierdzane i podpisywane przez wnioskodawcę, który ponosił odpowiedzialność za zawarte w tych dokumentach treści.

Szczegółowe zakresy czynności wnioskodawcy znajdujące się w aktach osobowych również nie dają podstaw do uznania, iż R. J. w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Z zakresu czynności wnioskodawcy wynika bowiem, iż wykonywał on szereg czynności zarządczych oraz administracyjnych związanych z organizacją i kierowaniem pracy zakładu w tym wykonywanie nadzoru nad opracowywaniem planów działalności zakładu w zakresie zaopatrzenia materiałów technicznych, planu produkcji zakładu, planu remontów, planu zakupu maszyn i urządzeń i części zamiennych. Ponadto wnioskodawca miał wykonywać okresowe oceny pracy wydziałów i pracowników nadzoru oraz miał sprawować kontrolę funkcjonalną związaną m.in. z wnioskowaniem przyjęć, zwolnień, przeszerogowaniem, awansów, przeniesień i karaniami podległych pracowników. Nie sposób uznać za wiarygodnych twierdzeń wnioskodawcy, iż nie wykonywał obowiązków wynikających z zakresów obowiązków (zeznania wnioskodawcy k. 26). Przeczy temu sam wnioskodawca zeznając, iż ponosił odpowiedzialności za realizację określonych w zakresach czynności obowiązków. Nie przekonują także zeznania świadków jak i wnioskodawcy określających wymiar czasu w jaki R. J. poświęcał faktycznie na prace administracyjno – biurowe niezwiązane z bezpośrednim dozorem bowiem zważywszy na rozmiar obowiązków jakie spoczywały na wnioskodawcy jako kierownikowi Zakładu (...), strukturę organizacyjną zakładu, wielości podległych mu wydziałów i pracowników czas ten na pewno był znaczny w ciągu każdego dnia roboczego.

Sąd Okręgowy w Lublinie rozważył, co następuje.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. 2017 , poz. 664) rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

O warunkach przyznania rekompensaty stanowi art. 21 cytowanej ustawy, zgodnie z którym rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat. Zgodnie z treścią art. 23 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę i jest ona przyznawana w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy emerytalnej.

Prawo do rekompensaty w zakresie przesłanki pozytywnej jest uwarunkowane wykazaniem przez ubezpieczonego okresu co najmniej 15-lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy emerytalnej, którą ubezpieczony świadczył do dnia 31 grudnia 2008 roku. Podobnie jak przy ustalaniu tego okresu na potrzeby przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym przy ustalaniu prawa do rekompensaty uwzględnia się tylko okresy, w których praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Należy jednak pamiętać, że nie każda praca w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych uprawnia do otrzymania wcześniejszej emerytury. Wykazy prac, których wykonywanie pozwala na otrzymanie tego świadczenia, zostały przewidziane w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w zw. az art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a więc stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy). Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2014 roku II UK 395/13, LEX nr 1455235). Zatem warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok SN z dnia 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 OSNP 1998/21/638, tak też wyrok S.A. we Wrocławiu z dnia 3 kwietnia 2012 r. III AUa 181/12, LEX nr 1163532).

Niedopuszczalne jest uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do wskazanego rozporządzenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310). Wykonywanie przez cały czas pracy wyłącznie pracy w szczególnych warunkach jest praktycznie bowiem niemożliwe w żadnym procesie

technologicznym i nie było intencją ustawodawcy przyznanie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym wyłącznie osobom, które przez pełną dniówkę roboczą nie wykonują żadnych innych czynności poza wymienionymi w wykazie A. Czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli objęte poz. 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Kontrola i dozór, o których mowa w dziale XIV, poz. 24 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie może być zredukowana tylko do bezpośredniej kontroli i zarządzania pracami pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Oznacza to, że norma ta spełnia się nie tylko w odniesieniu do bezpośrednich przełożonych tych pracowników, czyli majstrów, mistrzów lub starszych mistrzów, lecz może obejmować także kierowników wydziałów, którzy pośrednio sprawują kontrolę lub dozór, i jeśli ich praca na stanowiskach z działu XIV, poz. 24, była wykonywana w szkodliwych warunkach, wynikających z wykonywania pracy podstawowej przez innych pracowników w szczególnych warunkach. Oczywiście, poza potrzebą dalszej argumentacji jest stwierdzenie, że musi to być praca stała i w pełnym wymiarze (§ 2 rozporządzenia). Nie jest jednak wykluczone, iż kontrolą objęci są inni pracownicy, czyli niewykonyjący pracy w szczególnych warunkach, oraz że wykonywana jest praca administracyjna, która składa się na własną rodzajową pracę w szczególnych warunkach z działu XIV, poz. 24, ale te inne czynności administracyjno-biurowe muszą istotowo być ściśle związane ze sprawowanym dozorem (kontrolą) i stanowiące jego integralną część. Czym innym jest wykonywanie czynności administracyjno-biurowych immanentnie związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków służbowych również innych czynności niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wówczas, gdy wykonywanie takich „pozostałych” czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru inżynieryjno-technicznego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie jest możliwe zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Należy oddzielić czynności, które nie mają związku z dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. Jeśli poza bezpośrednim nadzorem procesu produkcyjnego wykonywane są inne obowiązki, w tym szeroko rozumiane czynności administracyjno-zarządcze, istotne staje się ustalenie, jaką część obowiązującego czasu pracy zajmowały te czynności.

W przypadku R. J. zatrudnionego na stanowisku kierownika zakładu mechanicznego w Zakładach (...) w P. w skład którego wchodziły poszczególne wydziały na czele których stali kierownicy brak jest podstaw do przyjęcia, iż w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (w znaczeniu jak wyżej) wykonywał czynności związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie – dozoru bezpośredniego, wykonywanego na poszczególnych stanowiskach pracy. Te obowiązki spoczywały bowiem na podległych mu kierownikach wydziałów, majstrach, brygadzystach. Wnioskodawca wykonywał szereg czynności administracyjno-biurowych oraz zarządczych związanych z organizacją i kierowaniem pracy zakładu, które polegały na sprawdzaniu dokumentacji, zatwierdzaniu opracowań dla służb ekonomiczno – finansowych, wykonywaniu nadzoru nad opracowywaniem planów działalności zakładu w zakresie zaopatrzenia materiałów technicznych, planu produkcji zakładu, planu remontów, planu zakupu maszyn i urządzeń i części zamiennych. Ponadto wnioskodawca wykonywał oceny pracy wydziałów i pracowników nadzoru oraz sprawował kontrolę funkcjonalną związaną m.in. z wnioskowaniem przyjęć, zwolnień, przeszerewaniem, awansów, przeniesień i karaniami podległych pracowników. Czynności administracyjno-zarządcze, polegające na wykonywaniu pracy umysłowej i biurowej nie pozostające integralną częścią sprawowanego bezpośredniego dozoru w znaczeniu jak wyżej stanowiły istotny zakres obowiązków R. J.. Wobec powyższego brak jest podstaw do uznania, iż wykonywane przez wnioskodawcę czynności związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym w ramach bezpośredniego nadzoru procesu produkcji wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Powyższej oceny w żadnej mierze nie podważa świadectwo pracy w szczególnych warunkach jakie wnioskodawca złożył w toku postępowania. Świadectwo takie nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2

k.p.c., gdyż podmiot wydający świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Dlatego też w ramach postępowania sądowego Sąd ma prawo dokonania oceny w/w wymienionego dowodu, co do zasadności wydania przez pracodawcę świadectwa pracy, jak i zasadność umieszczenia w świadectwie pracy wzmianki, że pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub iż pracy takiej nie wykonywał, poprzez ocenę całokształtu okoliczności w oparciu o zgromadzone dowody oceny charakteru pracy wnioskodawcy (wyroki SN z dnia: 8 kwietnia 1999 r. II UKN 619/98 OSNP 2000/11/439, 21 kwietnia 2004 roku, II UK 337/03, OSNP 2004/22/392; 23 listopada 2004 roku, I UK 15/04, OSNP 2005/11/161; 22 czerwca 2005 roku, I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90; 20 października 2005 roku, I UK 41/05, OSNP 2006/19-20/306; 29 stycznia 2008 roku, I UK 192/07, LEX nr 447272).

Całość zgromadzonego w przedmiotowym postępowaniu wiarygodnego materiału dowodowego przemawia za uznaniem, że praca wnioskodawcy na stanowisku kierownika zakładu mechanicznego w Zakładach (...) w P. oraz praca na stanowisku specjalisty - technologa nie może zostać uznana jako praca wykonywana w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, uzasadniając rekompensatę z tego tytułu.

Z tych względów Sąd uznał, że wnioskodawca nie spełnił przesłanki z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. nie posiada okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszącego co najmniej 15 lat. Pozostały okres zatrudnienia jako stażysty od dnia 2 sierpnia 1974 roku do dnia 31 października 1974 roku i kolejny od 1 listopada 1979 roku do 31 maja 1984 roku kiedy był kierownikiem zespołu remontowego (4 lata 7 miesięcy) jako kierownika zakładu remontowego nie stanowi 15 lat pracy w szczególnych warunkach zatem zbędne było jako analizowanie. Oczywiście jest natomiast, iż dalsze zatrudnieni wnioskodawcy po dniu 14 czerwca 1992 roku także nie może być oceniane jako praca w szczególnych warunkach - wnioskodawca pełnił wówczas funkcję Prezesa Zarządu w (...) spółki z o.o. w P. .

Dokonując oceny prawnej ustalonego jak wyżej stanu faktycznego należy podać analizie kolejny aspekt sprawy - treści normatywnej pojęcia rekompensaty przez pryzmat legalnej definicji pojęcia zawartego w art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych i art. 21 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca bowiem wprost zeznał, iż domaga się dodatku za nieskorzystanie z możliwości jaką miał przejścia na emeryturę w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach (k. 21v).

Należy przypomnieć, iż emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, która weszła w życie 1 stycznia 2009 r. Wcześniejszym ich odpowiednikiem były emerytury w obniżonym wieku emerytalnym dla osób wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wypłacane na podstawie art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2017 poz.1383 tj. ze zm. dalej: ustawa emerytalna) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.); (M. Zieleniecki, Uprawnienia emerytalne osób wykonujących pracę w szczególnych warunkach, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2005, t. XIV, s. 1015-1024). Emerytury w obniżonym wieku emerytalnym przysługiwały również górnikom, pracownikom kolei oraz nauczycielom. Uchwalenie ustawy o emeryturach pomostowych stanowiło element reformy systemu ubezpieczeń społecznych, której celem była m.in. stopniowa likwidacja odrębności zasad przechodzenia na emeryturę różnych grup zawodowych oraz ujednoczenie wieku emerytalnego wszystkich ubezpieczonych. Zostało ono zapowiedziane w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej i było poprzedzone kilkoma bezskutecznymi próbami uregulowania tej kwestii (zob. porównanie projektów rządowych z 9 maja 2005 r., 30 lipca 2007 r. i 29 września 2008 r. na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 150/VI kadencja). Ważną okolicznością, która wpłynęła na uchwalenie tej ustawy, było również wygaszenie dotychczasowych zasad przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym przez osoby pracujące w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, planowane na 31 grudnia 2008 r. (art. 46 ust. 1 pkt 2 i art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej; wygaszanie innych emerytur w obniżonym wieku emerytalnym wynikało z art. 88 ust. 2 a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Emerytury pomostowe

mają być rozwiązaniem przejściowym („pomostem” między dotychczasowym systemem z licznymi możliwościami przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym i nowym systemem, w którym tego typu rozwiązania mają być wyjątkiem), a nie wprowadzonym na stałe. Obok wykładni językowej, do takiego rozumienia art. 24 ust. 2 ustawy emerytalnej także wykładnia systemowa i teleologiczna tego przepisu. Podstawowe znaczenie mają tutaj zwłaszcza założenia reformy ubezpieczeń społecznych, takie jak dążenie do ujednoczenia zasad przechodzenia na emeryturę (także pod względem wieku emerytalnego), likwidacji przywilejów branżowych, racjonalizacji i zwiększenia efektywności systemu emerytalnego, dopasowania go do zmian demograficznych i gospodarczych, a także pełniejszej realizacji zasady równości (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 listopada 2010 r. K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109; z dnia 22 czerwca 1999 r., sygn.K 5 /99, OTK ZU nr 5/1999, poz. 100 ;n z dnia 4 stycznia 2000 r., sygn. K 18/99) . Z istoty swej emerytura pomostowa nie stanowi trwałego elementu nowego systemu ubezpieczeń społecznych, ponieważ głównym założeniem reformy było stworzenie systemu opartego na jednolitych zasadach dla wszystkich ubezpieczonych. I w tym miejscu należy przechodzić do istotnego stwierdzenia, iż rygorystyka wyłączenia z grona uprawnionych „łagodni” instytucja rekompensat, wprowadzona przez ustawę o emeryturach pomostowych - odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze została ustanowiona instytucja rekompensat. Osoba, która w wyniku zmiany przepisów utraciła możliwość uzyskania wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, może starać się o rekompensatę w wysokości ustalonej wg wzoru w formie dodatku do kapitału początkowego . Przepis art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych wprost stanowi, iż rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. i nie nabyły prawa do emerytury pomostowej (bowiem znacznie ograniczono zakres pojęciowy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z) przysługuje w zamian za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 listopada 2010 r. K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109, wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 stycznia 2018 r. III AUa 673/17 LEX nr 2445210; Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 marca 2016 r. III AUa 1899/15 LEX nr 2044406; Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 października 2017 r. III AUa 812/16 LEX nr 2409316). Ustawodawca zatem w ustawie wprowadził szczególnego rodzaju wzrost świadczenia emerytalnego o charakterze odszkodowawczym dla określonego kręgu podmiotowego, a nie dla wszystkich emerytów.

Dla wyjaśnienia istoty rekompensaty należy także zważyć na powołany wyżej art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych, a także art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej , w którym ustawodawca wskazał, iż emerytury pomostowe zostaną ustanowione dla ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz w art.88 ustawy, o której mowa w art. 150. Z tym przepisem koreluje przepis art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, który stanowi, iż rekompensata nie przysługuje osobie która nabyła prawo do emerytury z FUS. Utrwalone orzecznictwo jednoznacznie wskazuje, iż ustawodawca w przepisie tym odniósł się do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, dokonując wykładni przepisu właśnie z powołaniem na art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych wskazując odszkodowawczy charakter rekompensaty. Celem doprecyzowania negatywnej przesłanki rekompensaty jaką stanowi art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy, nie tracąc z pola widzenia ustawowej definicji pojęcia rekompensaty, zastanowić się co oznacza w powołanym artykule „nabycie prawa do świadczenia”. Zgodnie z art. 100 ustawy emerytalnej, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Nabycie prawa nie przesądza jednak o możliwości jego realizacji, gdyż zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania do nich prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Czym innym jest bowiem prawo do emerytury nabyte na mocy art. 100 ustawy emerytalnej, czym innym zaś prawo do określonej wysokości świadczenia, o którym mowa może być dopiero wówczas, gdy wysokość ta zostanie ustalona decyzją organu rentowego, tj. kiedy ubezpieczony składa wniosek o świadczenie realizując swe prawo. Taki stan rzeczy oznacza, że prawo do świadczenia powstaje z mocy prawa z dniem spełnienia wszystkich przesłanek wymaganych do jego nabycia, a wydanie decyzji jest potwierdzeniem tego prawa w celu uruchomienia wypłaty ustalonego świadczenia w

określonej wysokości, które wymaga złożenia stosownego wniosku i jego rozpoznania w stanie prawnym adekwatnym dla jego oceny (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2000 r. III ZP 29/00, wyrok Sadu Najwyższego z dnia 4 listopada 2014 r. I UK 100/14). Analiza aktów prawnych, w których ustawodawca posłużył się pojęciem nabył prawo składania do stwierdzenia, iż oznacza ono zrealizowanie przesłanek materialno-prawnych bez konieczności wystąpienia o zrealizowanie danego prawa, dodatku itp. (np. rozporządzenie MPiPS z dnia 30 kwietnia 2008 r. sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w niektórych państwowych jednostkach budżetowych Dz.U.2018.714 j.t, rozporządzeni Prezesa RM z dnia 25 listopada 2002 r. w sprawie okresów wliczanych do okresu służby, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz zasad jej obliczania i wypłacania funkcjonariuszom Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Dz.U.2018.520 j.t.).

Warto w tym miejscu podkreślić, iż rekompensata nie jest dodatkiem za pracę w szczególnych warunkach, nie ma samodzielnego charakteru, jest zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wyliczana jako dodatek do kapitału początkowego i w ten sposób zwiększa świadczenie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 października 2017 r. III AUa 1350/16 LEX nr 2396234). Natomiast dodatek za pracę w szczególnych warunkach był znany w naszym systemie zabezpieczenia społecznego do dnia wejście w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Do dnia 15 listopada 1991 r. (data wejście w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, wzrosty, dodatki do świadczeń przysługiwały z mocy przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), w szczególności art. 54 ust. 1 pkt 2 w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., określającymi rodzaje zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz warunki, na podstawie których mógł być przyznany wzrost emerytury lub renty w wysokości 10 lub 15% podstawy jej wymiaru. Dodatki te i wzrosty były niewątpliwie świadczeniami akcesoryjnymi do emerytury lub renty, ale nie pozbawiało to ich odrębnego charakteru świadczeń emerytalno-rentowych (art. 7 pkt 4 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Ustawa z dnia 17 października 1991 r. pogarszała sytuację pewnych kategorii uprawnionych do świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego, co podniósł Trybunał Konstytucyjny rozpoznając zgodność niektórych jej przepisów z Konstytucją, w tym także art. 21 ust. 4 ustawy o rewaloryzacji (...) i wydał orzeczenie o potrzebie zrekompensowania emerytom i rencistom utraty ekwiwalentu za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 r., poz. 9). Ustawą z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent (Dz. U. 1997 Nr 30 poz. 164) ustalono rekompensaty z tytułu utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Natomiast reformą systemu ubezpieczeń społecznych i wejściem w życie ustawy emerytalnej zdecydowano o ujednoczeniu zasad na jakich przysługują świadczenia emerytalne, likwidacji przywilejów branżowych, co omówione zostało powyżej. Zatem obecnie rekompensata nie ma stanowić powrotu do dodatku o jakim mowa była w art. 54 ust. 1 pkt 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Takim dodatkiem, wbrew woli ustawodawcy, stałaby się jeśli uznamy, iż każdej osobie która uzyskała prawo do emerytury powszechnej w systemie składki zdefiniowanej przysługuje rekompensata. Skoro w art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę prawa do wcześniejszej emerytury to nie może należeć się ubezpieczonemu, który tego prawa nie utracił i w świetle obowiązującego stanu prawnego mógł zrealizować swe prawo, spełniwszy przesłanki do emerytury w obniżonym wieku, a tylko z własnego wyboru powyższego zaniechał i wybrał kontynuowanie podlegania ubezpieczeniu społecznemu i świadczenie emerytalne w powszechnym wieku. Inaczej mówiąc rekompensata nie przysługuje ubezpieczonemu który nie utracił możliwości nabycia prawa do emerytury wcześniejszej,

Powyższe rozważania oznaczają, że warunkami uzyskania rekompensaty są:

1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę (tzw. wcześniejszą) w związku z wygaśnięciem po 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. – podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie,

- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej,
- 3) posiadanie przez ubezpieczonego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,
- 4) nienabywanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy w Lublinie na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.